

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio I. De necessitate, institutione, ac essentia Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Sacramenti natura, virtus, & praxis tradita
quæ doctrina si puro, simplici que animo legatur
omnes in hoc negotio difficultatum ambages
cile evanescent.

SECTIO I.

DE

NECESSITATE, INSTITUTIONE
AC ESSENTIA SACRAMENTI
POENITENTIÆ.

Concilii Tridentini Doctrina.

*Si ea in regeneratis omnibus gratitudo
Deum esset, ut justitiam in Baptismo
beneficio & gratia susceptam constanter tuerentur
non fuisset opus aliud ab ipso Baptismo Sacramentum
ad peccatorum remissionem esse institutum.
Quoniam autem Deus dives in misericordia
novit figmentum nostrum; illis etiam vita
dium contulit, qui sese postea in peccati
tem, & dæmonis potestatem tradidissent, Sacramentum
videlicet Pœnitentiæ, quo lapsi
Baptismum beneficium mortis Christi applicatum
Fuit quidem Pœnitentia universis hominibus,
se mortali aliquo peccato inquinassent, quibus
tempore ad gratiam & justitiam assequendam
cessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramentum
ablui petivissent, ut perversitate abjecta & merito
data tantam Dei offensionem cum peccati odio
pio animi dolore detestarentur. Unde Propositi*

ait: Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et Princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis pœnitentiam commendans dicebat: Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum. Porro nec ante adventum Christi pœnitentia erat Sacramentum, nec est post adventum illius cuiquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit, in discipulos suos dicens: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam insigni factò, & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos, Apostolis & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit. Et Novatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia catholica tamquam hæreticos explosit atque condemnavit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum sancta hæc Synodus probans & recipiens damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, & Christi Evangelium annuntiandi, contra huiusmodi Sacramenti institutionem falso detorquent (Sess. 14. cap. 1.).

Cæterum hoc Sacramentum multis rationibus Baptismo differre dignoscitur; nam præter-

quam quod materia & forma, quibus Sacramentum
 essentia perficitur, longissime dissidet: conflatur
 te Baptismi ministrum iudicem esse non oportet
 cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat,
 non prius in ipsam per Baptismi januam
 ingressus. Quid enim mihi, inquit Apollonius
 de iis, qui foris sunt, iudicare? Secus
 domesticis fidei, quos Christus Dominus
 Baptismi sui corporis membra semel effecit:
 hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint,
 non jam repetito Baptismo abluuntur, cum id in
 ecclesia catholica nulla ratione liceat, sed ante
 tribunal tamquam reos sisti voluit, ut per
 dotum sententiam non semel, sed quoties
 missis peccatis ad ipsum pœnitentes confugerint,
 possent liberari. Alius præterea est Baptismi
 & alius Pœnitentiæ fructus: per Baptismum
 enim Christum induentes nova prorsus in
 cimur creatura, plenam & integram peccatorum
 omnium remissionem consequentes; ad quam
 novitatem & integritatem per Sacramentum
 nitentiæ sine magnis nostris fletibus & laboribus
 divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam
 possumus, ut merito Pœnitentiæ laboriosus
 dam Baptismus a sanctis Patribus dicitur
 Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ
 post Baptismum ad salutem necessarium, ut
 dum regeneratis ipse Baptismus (Sicut
 cap. 2.). En oraculum Spiritus sancti
 prolatum, jam sit Reflexionum

CAPUT I.

Virtutis Pœnitentiæ notio, & divisio.

Pœnitentia, prout hic sumitur, animi est dolor ob admissum scelus Dei causa conceptus, qui non raro exterius se prodit, certosque ad vindictæ actus pœnitentem impellit. Interna proin ac externa distingui pœnitentia potest, non quasi duæ ab invicem divisæ forent species; sed quia adunatæ unam constituunt virtutem, quæ ad justitiam reducitur, quia honorem peccato sublatum, Deo quodammodo iterum restituit. Hinc non modo in veteri, sed & nova lege illam lapsis Deus præcepit, prout textus, a Tridentino Concilio adducti, clare ostendunt.

Statim ac peccatum hominem inquinavit, Virtutis Pœnitentiæ exercitium incæpit, nec nisi viribus gratiæ peragi umquam potuit. Unde Jeremias ait: *Converte me & convertar; quia tu Domine Deus meus. Postquam enim convertisti me, egi pœnitentiam (Cap. 31.). Si quis dixerit (ait Tridentinum Sess. 6, can. 3.), sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse sicut oportet, anathema sit.*

Ex his, quæ modo attulimus, non solum Pœnitentiæ ac divinæ gratiæ intelligitur necessitas, sed & gradus cernuntur, quibus perfectam ad Pœnitentiam peccator pertingit. Homo enim

divina gratia illustratus. 1. Suum agnoscit peccatum. Tum 2. divinæ Justitiæ timore, adhuc servili, concutitur. 3. Misericordiæ consideratione concipit spem in Deum. 4. Hæc cum totius bonitatis originem diligere incipit. 5. Ex hoc amore prodit vehemens dolor de peccatis, propositum de futuris, simulque propensa satisfaciendi voluntas. Cumque hoc timor hominis aversum fiat a creaturis, ac conversum ad Creatorem, non potest Deus se non convertere ad hominem, juxta illud: *Convertimini ad me . . . Et ego convertar ad vos* (Zach. 1. 3). Sequitur gratiæ infusio, hominis justificatio, nova illius in Dei Filium adoptio, qua melius, ac dignius respectu creaturæ cogitari potest dici potest nihil. Hæc, a nobis dicta, homines jam baptizati conversionem concernunt; alii delium conversionem Tridentinum Concilium alio in loco; videlicet Sessione 6. Cap. 6. *Justificatione* pulcherrime ita explicat: *Diriguntur autem ad ipsam justitiam, dum excipiuntur divina gratia, Et adjuti fidem ex auditu recipientes libere moventur in Deum, credentes esse, quæ divinitus revelata Et promissa sunt, atque illud imprimis a Deo justificari inveniunt gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu, Et dum peccatores se esse intelligunt a divinæ Justitiæ timore, quo utiliter convertuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes, Deum sibi propitium fore, illumque tamquam fontem justitiæ diligere incipiunt; ac propensa moventur adversus peccata per odium aliquod*

detestationem, hoc est per eam pœnitentiam quam ante Baptismum agi oportet. Denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata &c. Studio prolixum non nihil Concilii textum adduximus; partim ut quorundam Casuistarum, qui quovis dolore videntur contenti esse, confundatur doctrina; partim ut genuina veræ Pœnitentiæ intellescat genesis, atque virtutum, quæ Pœnitentiam circumstant, comitatus conspiciatur. Salutarem hanc doctrinam suis parochianis sæpius suggerere Parochi debent, eosque instruere, qua ratione ad Patrem luminum confugere, Pœnitentiæ gratiam petere, ac gradatim ad veram Pœnitentiam oporteat pervenire.

Ut virtuti Pœnitentiæ fideles assuefiant, multum omnino interest; eis quippe in circumstantiis peccator multoties de vita periclitatur, ubi nullus, qui Pœnitentiæ Sacramentum ministraret, Sacerdos adest: unde si virtutis pœnitentiæ exercitium non calleat, jam nullum quo salutem consequatur, pro ipso supererit remedium. Veræ Pœnitentiæ ideam, ac perfecti doloris actum postea trademus (a).

CAPUT

(a) Hic duæ sequentes, quas summa Sedes protrivit, notandæ sunt propositiones: *Per contritionem, etiam cum caritate perfecta, & cum vero voto percipiendi Sacramentum non remittitur crimen extra casum necessitatis aut martyrii sine actuali susceptione Sacramenti.* Est 71ma. inter Bajanæ a S. Pio V. & Gregorio XIII. damnatas. Item: *Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro pecca-*

CAPUT II.

Sacramenti Pœnitentiæ notio, materia, forma, Minister.

Semper, ut diximus, Pœnitentiæ extitit virtus; Sacramentum autem Pœnitentiæ primum a Christo fuit institutum. Mosaica in lege jam quædam propitiationis erant Sacrificia, ac hostiæ pro peccato; quibus Doctores multi quædam Sacramenti rationem tribuunt. Ast sicut lex, ita & illius Sacramenta umbraticæ legis Christi, ejusque Sacramentorum figuræ fuerunt, prout sanctus Augustinus supra (pag. 378.) laudatus pulchre advertit.

Est itaque Pœnitentia Sacramentum a Christo Domino institutum ad peccata post Baptismum commissa remittenda per actus pœnitentis, & absolutionem Sacerdotis.

Hanc qui bene definitionem considerat, facile Pœnitentiæ Sacramenti materiam, formam, & ministrum cognosceret. Actus pœnitentis locum materiæ tenent, suntque dolor, confessio, ac superveniens satisfactio. Ea, quæ Sacerdos pro-

to originali. Est 19na inter prosriptas ab Alexandro VIII. Solis igitur post Baptismum lapsus necessaria est pœnitentia, quæ si perfecta sit, etiam absque Sacramento actu suscepto in necessitate justificat; non tamen secluso Sacramenti voto, prout clare Tridentinum definiit. Porro an & ubi contritionis præceptum obliget ex iis, quæ supra (Part. I. pag. 354., & seq.) sunt dicta, & quæ adhuc dicentur, erui potest.

profert, absolutionis verba per modum formæ se habent, ipseque formam proferens Minister munus gerit, atque vices illius subit, qui suos ad Apostolos, eorumque successores dixit: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt* (Joan. 20.). Exhomologesis, quam nonnullos apud Diaconum fecisse sanctus Cyprianus testatur (Epist. 12. ad Presbyt. Carthag.), non sacramentalis sed publica erat, solemnique quodam in ritu consistens, quo graviorum criminum rei humiliati ac prostrati se coram Episcopo, vel hoc absente, coram Presbytero sistere debebant, atque manus impositione Ecclesiæ reconciliari. In casu, quo nec Episcopi, nec Presbyteri erat copia, hanc reconciliationem facere, & pacem dare Diaconis erat permissum.

Præcipuus hujus Sacramenti effectus peccatorum post Baptismum commissorum remissio est. Peccata non deleri, sed meritis Christi quasi velo regi hæretici asserunt. Ex perverso isthoc dogmate aliud deducunt; Ministri videlicet absolutione non peccata dimitti, sed in Christum confidentibus, imposterum non amplius imputanda annuciari. Utrumque errorem Tridentinum Concilium dæmnavit (Sess. VI. de Justificat. can. 11. 12. 13. 14. & Sess. XIV. de Pœnit. can. 9. 10.). Licet autem unum mortale peccatum non possit remitti sine altero, eoquod caritas & gratia in Dei inimico non valeant consistere, potest tamen remitti, & sæpe remitti.

remittitur peccatum grave quoad reatum culpæ & pœnæ æternæ, quin remittatur quoad reatum pœnæ temporariæ vel quia remissior in pœnitente fuerat dolor, vel quia insufficiens Deo præstita satisfactio. Id denuo contra hæreticos Tridentinum definiit (*Sess. 6. can. 3.*) multique ex Scriptura exemplis evincitur. Davidi pœnitenti Dei jussu Nathan nunciavit: *Domine transtulit peccatum tuum, non morieris; & tamen subjunxit: Verumtamen quia blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc filius, qui natus est tibi, morte morietur (2. Reg. 12.)*. En, quam accurate culpæ remissionem ab illa pœnæ temporalis relaxatione Propheta distinguit. Plura alia sacra Scripturæ testimonia, ac Traditionis momenta apud Dogmaticos vide.

Præter peccatorum remissionem, ac gratiæ infusionem adhuc fructus alios, eosque sat prærios Pœnitentia producit. Quos enim homo peccando amiserat virtutum habitus, pœnitendo recuperat, & merita per peccatum mortificata, iterum reviviscunt; quantumvis honesta opera, in peccati statu facta, ab æterna exclusa manent retributione. Conscientiæ sedantur remorsus, & mens, veniæ spe erecta, tranquillam salutis semitam tenet. Hæc iis, qui pœnitentiam procrastinant, peccatoribus sunt exponenda, ut, dum hinc peccati ærumnas, illinc pœnitentiæ spectant emolumenta, quam dudum proposuere, tandem exequantur conversionem.

His jam succincte de Pœnitentiæ notione &c. præmissis, adhuc speciales, quæ de illius actibus,

bus, contritione nimirum, confessione, & satisfactione, nec non de ministro occurrunt, sunt dilucidandæ quæstiones. Id in iis, quæ sequuntur, Sectionibus stylo succincto præstabimus, prævia semper Tridentini Doctrina.

SECTIO II.

DE CONTRITIONE.

Contritio, quæ primum locum inter pœnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; Et in homine post Baptismum lapso ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinæ misericordiæ, Et voto præstandi reliqua conjunctus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem non solum cessationem a peccato, Et vitæ novæ propositum Et inchoationem, sed veteris etiam odium continere juxta illud: Projicite a vobis omnes iniquitates vestras, quibus prævaricati estis; facite vobis cor novum, Et spiritum novum. Et certe qui illos Sanctorum clamores consideraverit, Tibi soli peccavi, Et malum coram te feci: Laboravi in gemitu meo; lavabo per singulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes

omnes